

Docentenhandleiding ZKHO: inzicht in framing door rolwisseling van taalgebruiker naar taalbeschouwer

Les 1: introductie

Digitale peiling

20 minuten

Wij starten de les met een digitale peiling in Lesson up (kan ook op papier of met een andere online tool waarin je leerlingen een afbeelding kunt laten zien): we vragen de leerlingen hun mening te beargumenteren over het verhogen van de parkeertarieven in hun gemeente. We verdelen de klas in twee helften en ze krijgen allebei een andere Lesson up-code. Bij de ene helft van de klas staat boven de stelling het tussenkopje 'natuur en milieu', bij de andere helft het tussenkopje 'mobiliteit'. Laat de leerling ook een argument voor en tegen noteren. Door daarna de leerlingen te vertellen dat ze verschillende kopjes hebben gezien en de argumentatie van de stelling met de leerlingen te bespreken, willen we laten zien dat de framing van deze vraag invloed heeft op de eigen argumentatie. Je kunt hierbij ook ingaan op onderzoek over het gebruik van kopjes:

<https://www.uu.nl/nieuws/kopjes-in-stemhulp-hebben-kleine-invloed-op-de-antwoorden-van-deel-van-de-invullers>

Artikel framing

15 minuten

Vervolgens lezen we met de leerlingen het artikel *Waarom maken politici graag gebruik van framing?* op taalcanon.nl. Leerlingen noteren in eigen woorden wat het begrip framing inhoudt.

Actualiteit

10 minuten

Tot slot sluiten we af met het bespreken van voorbeelden uit de actualiteit en geven we leerlingen de huiswerkopdracht om zelf een voorbeeld van framing uit het nieuws of reclames mee te nemen volgende les.

Les 2: framing toepassen

Terugblik vorige les

5 minuten

Aan het begin van de les komen we terug op het begrip framing en wisselen we voorbeelden van de leerlingen uit.

Uitleg gevoelswaarde woorden

10 minuten

Vervolgens geven we uitleg over de gevoelswaarde van woorden, het gebruik van bijvoeglijke naamwoorden om gevoelswaarde toe te voegen en stijlmiddelen die worden ingezet bij framing: neologisme, antithese, hyperbool, eufemisme en understatement.

Oefening neologisme

10 minuten

Leerlingen passen alle theorie vervolgens toe in een brief aan de rector naar aanleiding van een kwestie die op school speelt waarin ze de rector willen overtuigen van hun standpunt. Wij laten de

leerlingen een brief schrijven over het invoeren van een 60 minutenrooster. Leerlingen krijgen eerst een korte associatieopdracht over het thema van de schrijfopdracht waarin ze zelf een neologisme creëren waarmee ze het thema kunnen framen. Leerlingen noteren eerst het onderwerp op een vel papier. Vervolgens noteren ze vijf zelfstandige naamwoorden in een woordweb eromheen die ze met het onderwerp associëren. Daarna noteren ze ook bij die woorden weer zelfstandige naamwoorden die ze met die woorden associëren. Tot slot geef je ze de opdracht om met de woorden die nu op het papier staan vijf neologismen te maken.

Brief aan de rector

20 minuten

Nu schrijven ze de brief aan de rector uit. In deze brief gebruiken ze ook hun neologisme. We moedigen ze aan ook de andere stijlfiguren in te zetten om de rector van hun standpunt te overtuigen.

Les 3: framing analyseren

Introductie toneelstuk De zaak Shell

10 minuten

We werken in deze les met de toneeltekst van De zaak Shell. Dit toneelstuk bevat vijf monologen: die van de CEO van Shell, de consument, de overheid, de burger en de toekomstige generaties. We introduceren het toneelstuk door (fragmenten uit) de inleiding voor te lezen.

Analyse toneeltekst

15 minuten

We verdelen de teksten van de rollen over de leerlingen, zodat ongeveer evenveel leerlingen dezelfde rol gaan analyseren. We geven ze vooraf en tijdens het lezen de volgende vragen mee:

Vraag voor het lezen: Hoe zou jij je personage typeren: dader, slachtoffer, aanklager, helper?

Vat samen hoe jouw personage zich verhoudt tot de zaak Shell (oftewel: welk frame gebruikt jouw personage?). Geef drie voorbeelden waaruit dit blijkt.

Wat is de toonzetting van de tekst? (Denk aan: analyserend, bezorgd, constructief, genuanceerd, moraliserend, ironisch, vilein, zakelijk)

In hoeverre heeft de toneeltekst, de toon en de woordkeuze invloed op jouw kijk op de zaak Shell? **(zie bijlage 1 voor het vragenblad).**

Juryprijs 'framer van het jaar'

15 minuten

Na het analyseren van de toneelteksten gaan de leerlingen in groepen van vijf, waarin ieder personage vertegenwoordigd is, bij elkaar zitten. In de groepen krijgen de leerlingen het volgende scenario: Er is een prijs in het leven geroepen voor de 'framer van het jaar'. De vijf personages uit de zaak Shell zijn de genomineerden. Jullie vormen de jury en moeten een winnaar uitroepen en een kort juryrapport schrijven waarin je uitlegt waarom deze persoon gewonnen heeft. Iedere leerling presenteert kort zijn rol aan de hand van de beantwoorde vragen waarna de jury met elkaar in beraad kan.

Uitwisselen juryrapporten

5 minuten

Aan het einde van de les worden de juryrapporten uitgewisseld.

Bijlage 1: Vragen bij De zaak Shell

We lezen deze les allemaal één monoloog uit het toneelstuk De zaak Shell. Het toneelstuk bevat vijf monologen: die van de CEO van Shell, de consument, de overheid, de burger en de toekomstige generaties.

Vraag vóór het lezen

1. Hoe zou jij je personage typeren: dader, slachtoffer, aanklager of helper? Licht je antwoord toe.

.....

.....

.....

Vragen tijdens en na het lezen

2. Vat samen hoe jouw personage zich verhoudt tot de zaak Shell (oftewel: welk frame gebruikt jouw personage?). Geef ten minste drie voorbeelden waaruit dit blijkt.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible][illegible]